

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum beatitudo hominis consistat in diuinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

sed ipse est vltimus finis hominis, quia solo ipso fruendum est. ergo in fine ultimo hominis etiam alia conueniunt.

¶ 3 Præf. Finis vltimus hominis est obiectum uoluntatis: sed bonum uoluntatis est bonum vniuersale, quod est finis omnium. ergo necesse est, quod in vltimo fine hominis omnia conueniant.

SED CONTRA est, quod vltimus finis hominum est beatitudo, quam omnes appetunt, vt Augustinus dicit: ¶ sed non cadit in animalia experia rationis, ut beata sint, sicut * Augustinus dicit in libr. 83. q. non ergo in vltimo fine hominis alia conueniant.

RESPON. Dicendum, quod sicut philosophus dicit in 5. * Meta. Finis simpliciter dicitur, scilicet cuius, & quo, id est, ipsa res, i qua ratio boni inuenitur, & vsus, siue adeptio illius rei: sicut si dicamus, quod motus corporis grauis finis est uel locus inferior, vt res, vel hoc quod est esse in loco inferiori, ut vsus: & finis auri est, vel pecunia, ut res: uel possessio pecuniae, ut vsus. Si ergo loquamur de vltimo fine hominis quantum ad ipsam rem, quæ est finis, sic in vltimo fine hominis omnia alia conueniunt, quia Deus est vltimus finis hominis, & omnium aliarum rerum. Si autem loquamur de vltimo fine hominis quantum ad cõsecutionem finis, sic in hoc fine hominis non communicant creaturæ irrationales. Nam homo, & alia rationales creaturæ cõsequuntur vltimum finem cognoscendo, & amando Deum, quod non competit aliis creaturis, quæ adipiscuntur vltimum finem, in quantum participant aliquam similitudinem Dei, in quod sunt, vel viuunt, vel etiam cognoscunt.

Et per hoc patet responsio ad obiecta: nam beatitudo nominat adptionem vltimi finis.

QVAESTIO III.

De his, in quibus hominis beatitudo consistit, in octo articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de beatitudine. Primum quidem in quibus sit. Secundum, quid sit. Tertio qualiter eam consequi possimus.

- CIRCA primum quærentur octo.
- ¶ Primo, Vtrum beatitudo consistat in diuitijs.
- ¶ Secundo, Vtrum in honoribus.
- ¶ Tertio, Vtrum in fama, siue in gloria.
- ¶ Quarto, Vtrum in potestate.
- ¶ Quinto, Vtrum in aliquo corporis bono.
- ¶ Sexto, Vtrum in voluptate.
- ¶ Septimo, Vtrum in aliquo bono animæ.
- ¶ Octauo, Vtrum in aliquo bono creato.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum beatitudo hominis consistat in diuitijs.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod beatitudo hominis in diuitijs consistat. Cui enim beatitudo sit vltimus finis hominis, in eo consistit, quod maxime in hominis affectu dominatur: huiusmodi autem sunt proprie diuitiæ. dicitur enim Eccl. 10. Pecunie obediunt omnia. ergo in diuitijs beatitudo hominis consistit.

¶ 2 Præf. Secundum Boetium in 3. de consol. * Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus: sed in pecunijs omnia possideri uidentur, quia vt philosophus dicit in 5. Ethic. * Ad hoc numerus est inuentus, ut sit quasi fideiusor habendi pro

eo, quodcumque homo uoluerit. ergo in diuitijs beatitudo consistit.

¶ 3 Præf. Desiderium summi boni cum nunquam deficiat, videtur esse infinitum: sed hoc maxime in diuitijs inuenitur, quia auarus non impletur pecunia, vt dicitur Eccl. 5. ergo in diuitijs beatitudo consistit.

SED CONTRA. Bonum hominis in retinendo beatitudinem magis consistit, quam in emittendo ipsam: sed sicut Boet. * in 3. de consol. dicit. Diuitiæ effundendo, magis quam coaceruando melius nitent: siquidem auaritia semper odiosos, claros facit largitas. ergo in diuitijs beatitudo non consistit.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem hominis in diuitijs consistere. Sunt enim duplices diuitiæ, ut philosophus dicit in 1. Poli. * scilicet naturales & artificiales. Naturales quidem diuitiæ sunt, quibus homini subuenitur ad defectus naturales tollendos: sicut cibus & potus, uestimenta, uehicula, & habitacula, & alia huiusmodi. Diuitiæ artificiales sunt, quibus secundum se natura non iuuatur, vt denarij: sed ars humana eos adiuuenit propter facilitatem commutationis, ut sint quasi mensura rerum uenaliu. Manifestum est autem, quod in diuitijs naturalibus beatitudo hominis esse non potest. Quærentur. n. huiusmodi diuitiæ ad sustentandam naturam hominis: & ideo non possunt esse vltimus finis, sed magis ordinantur ad hominem, sicut ad finem. vnde in ordine nature omnia huiusmodi sunt infra hominem, & propter hominem facta, secundum illud Psal. 8. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Diuitiæ autem artificiales non quærentur, nisi propter naturales. Non. n. quærentur, nisi quia per eas emuntur res ad vsum uitæ necessaria: vnde multo minus hnt rationem vltimi finis. Impossibile est igitur beatitudinem, quæ est vltimus finis hominis, in diuitijs esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod omnia corporalia obediunt pecuniæ quantum ad multitudinem suorum, quia sola corporalia bona cognoscunt, quæ pecunia acquiri possunt. Iudicium autem de bonis humanis non debet sumi a stultis, sed a sapientibus: sicut & iudicium de saporibus ab his, qui habent gustum bene moderatum.

AD SECUNDUM dicendum, quod pecunia possunt haberi omnia uenalia, non autem spiritalia, quæ vendi non possunt: vnde dicitur Proverb. 17. Quid prodest stulto diuitias habere, cum sapientiam emere non possit.

AD TERTIUM dicendum, quod appetitus naturalium diuitiarum non est infinitus, quia secundum certam mensuram sufficiunt nature: sed appetitus diuitiarum artificialium est infinitus, quia deseruit concupiscentiæ inordinatæ, quæ non modificatur, ut patet per Philosophum in 1. Poli. * Aliter tñ est infinitum desiderium diuitiarum, & desiderium summi boni, nam summum bonum quanto perfectius possidetur, tanto ipsum magis amatur, & alia contemuntur: quia quanto magis habetur, magis cognoscitur. & iō dicitur Eccl. 24. Qui edunt me, adhuc esuriunt. Sed in appetitu diuitiarum, & quorumcumque temporalium bonorum, est econuerso: nã quando iam habentur, ipsa contemuntur, & alia appetuntur, sicut quod significatur Ioan. 4. cum dominus di-

¶ Super Questionis secundæ Articulum primum.

IN artic. 1. quæst. 2. in argumento in oppositum aduerte, quod licet beatus sit dare, quam accipere iuxta Domini sententiam, simpliciter loquedo, quia dare est affluentia, accipere indigentia, in hominis tamen beatitudine, quia beatitudine indiget, substantia beatitudinis consistit in accipiendo seu retinendo, & ex ipsa emanat erogatio, vt consequens.

¶ Super

Lib. 2. profa 5. cir. principi.

Cap. 6. a. medio. 5.

¶ 19. de ciui. Deit. 1. & 19. de trini. cap. 3. & 4. * Lib. 87. q. 9. §. 10. 4. * Ex. 22. 10. 3.

D. 707. 1113.

3. contra ca. 30. Et op. 7. cap. 108. 202. de 76. Et op. 20. lib. 1. c. 8. Et Mar. 5. ca. 3. & 5. Et 1. Ethic. 1. c. 5. fi.

* profa 2. cir. principi. c. 1. & 1. poli. inuor. c. 6. & 7. 10. 5.

Cap. 6. a. medio. 5.

¶ Super Questionis secundae Articulum secundum.

IN artic. 2. in corpore nota, quod ipsa felicitas consistit excellentiam, ut per hoc videas, quod angeli appetendo beatitudinem, appetierunt excellentiam, quae est obiectum superbiae.

¶ Super Questionis secundae Articulum tertium.

3. cont. c. 28. Et opul. 3. ca. 108. 104. & Mat. 5. Et 1. Ethic. 100. 5.

* c. 9. tom. 5.

† c. 3. tom. 5.

* 4. Ethic. 9. 10. 5. & lib. 8. ca. 14.

* c. 5. tom. 5.

* In col. 22.

cit. Qui bibit ex hac aqua, per quam temporalia significantur, fiet iterum: & hoc ideo, quia coram in sufficientia magis cognoscitur cum habentur. & ideo hoc ipsum ostendit eorum imperfectionem, & quod in eis summum bonum non consistit.

ARTICVLVS II.

Utrum beatitudo hominis consistat in honoribus.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod beatitudo hominis in honoribus consistat. Beatitudo enim, sicut felicitas, est praemium virtutis, ut philosophus dicit in 1. Ethic. * sed honor maxime videtur esse id, quod est virtutis praemium, ut philosophus dicit in 4. Ethic. † ergo in honore maxime consistit beatitudo.

¶ 2 Praet. Illud quod conuenit Deo, & excellentissimis, maxime uidetur esse beatitudo, quae est bonum perfectum: sed huiusmodi est honor, ut philosophus dicit in 8. Ethic. * & 1. Tim. 2. dicit Aposto. Soli Deo honor & gloria. ergo in honore consistit beatitudo.

¶ 3 Praet. Illud quod est maxime desideratum ab hominibus, est beatitudo: sed nihil uidetur esse magis desiderabile ab hominibus, quam honor: quia homines patiuntur iacturam in omnibus alijs rebus, ne patiantur aliquod detrimentum sui honoris. ergo in honore beatitudo consistit.

SED CONTRA. Beatitudo est in beato: honor autem non est in eo qui honoratur, sed magis in honorante, qui reuerentiam exhibet honorato, ut philosophus dicit in 1. Ethic. * ergo in honore beatitudo non consistit.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem consistere in honore. Honor enim exhibetur alicui propter aliquam eius excellentiam, & ita est signum & testimonium quoddam illius excellentiae, quae est in honorato: excellentia autem hominis maxime attenditur circa beatitudinem, quae est hominis bonum perfectum, & secundum partes eius, id est, secundum illa bona, quibus aliquid beatitudinis participatur: & ideo honor potest quidem consequi beatitudinem: sed principaliter in eo beatitudo consistere non potest.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod honor non est praemium uirtutis, propter quod uirtuosi operantur: sed accipiunt honorem ab hominibus loco praemij, quasi a non habentibus ad dandum maius. Verum autem praemium uirtutis est ipsa beatitudo, propter quam uirtuosi operantur: si autem propter honorem operarentur, iam non esset uirtus, sed magis ambitio.

AD SECUNDVM dicendum, quod honor debet Deo, & excellentissimis, in signum uel testimonium excellentiae praesistentis, non quod ipse honor faciat eos excellentes.

AD TERTIVM dicendum, quod ex naturali desiderio beatitudinis, quam consequitur honor, ut dictum est *, contingit quod homines maxime honorem desiderant.

Unde querunt homines maxime honorari a sapientibus, quorum iudicio credunt se esse excellentes, uel felices.

ARTICVLVS III.

Utrum beatitudo hominis consistat in fama, sive gloria.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod beatitudo hominis consistat in gloria. In eo enim uidetur beatitudo consistere, quod redditur sanctis pro tribulationibus, quas in mundo patiuntur: huiusmodi autem est gloria. dicit enim Aposto. Ro. 8. Non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis. ergo beatitudo consistit in gloria.

¶ 2 Praet. Bonum est diffusivum sui, ut patet per Dionysium 4. cap. de diu. nomi. * Sed per gloriam bonum hominis maxime diffunditur in notitiam aliorum, quia gloria, ut Amb. † dicit, nihil aliud est, quam clara cum laude notitia. ergo beatitudo hominis consistit in gloria.

¶ 3 Praet. Beatitudo est stabilissimum bonorum: hoc autem esse uidetur fama, uel gloria, quia per hanc quodammodo homines aeternitatem sortiuntur. unde Boet. dicit in lib. de consol. * Vos immortalitatem uobis propagare uidemini, cum futuri famam temporis cogitatis. ergo beatitudo consistit in fama, seu gloria.

SED CONTRA. Beatitudo est uerum hominis bonum: sed fama, seu gloriam contingit esse falsam. ut enim dicit Boet. in li. 3. de consol. * plures magni saepe nomen falsis uulgi opinionibus attulerunt, quod quid turpius excogitari potest? Nam qui falso praedicantur, suis ipsi necesse est laudibus erubescant. non ergo beatitudo hominis consistit in fama, seu gloria.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem hominis in fama, seu gloria humana consistere: nam gloria nihil aliud est, quam clara notitia cum laude, ut Amb. dicit. * Res autem cognita aliter comparatur ad cognitionem diuinam, & aliter ad cognitionem humanam. Humana enim cognitio a rebus cognitis causatur: sed diuina cognitio est causa rerum cognitarum. unde perfectio humani boni, quae beatitudo dicitur, non potest causari a notitia humana: sed magis notitia humana de beatitudine alicuius, procedit, & quodammodo causatur ab ipsa humana beatitudine, uel inchoata, uel perfecta. Et ideo in fama, uel in gloria non potest consistere hominis beatitudo: sed bonum hominis dependet sicut ex causa ex cognitione Dei: & ideo ex gloria, quae est apud Deum, dependet beatitudo hominis, sicut ex causa sua, secundum illud Psal. 90. Eripiam eum, & glorificabo eum: longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum. Est etiam aliud considerandum, quod humana notitia saepe fallitur, & praecipue in singularibus contingit. cuiusmodi sunt actus humani: & ideo frequenter humana gloria fallax est. sed quia Deus falli non potest, eius gloria semper uera est, propter quod dicitur 2. ad corint. 10. Ille probatus est, quem Deus commendat.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Apostolus non loquitur ibi de gloria, quae est ab hominibus: sed de gloria, quae est a Deo coram angelis eius. unde dicitur Mat. 8. Filius hominis constituetur cum in gloria Patris sui coram angelis eius.

AD SECUNDVM dicendum, quod bonum alicuius hominis, quod per famam, uel gloriam est in cognitione multorum, si cognitio quidem uera sit, oportet quod deriuetur a bono existente in ipso homine: & sic praesupponit perfectam beatitudinem, uel inchoatam.

¶ Super

3. cont. c. 19. Et opul. 3. ca. 108. & 264. Et op. 20. li. 1. c. 7. & 8.

* Cap. 4. de ca. prin.

† Id habet Aug. in li. 83. qu. 9. r. circa finem.

Lib. 2. prof. 7. post me.

Li. 3. de cof. profa 6. circa principium.

Id habet Aug. in li. 83. q. 8. q. 3. circa finem tom. 4.

* Tex. mo. g.

* c. 7.